

UNGES GLOBALE ENGAGEMENT

Samfundsfag - Handlekraft og demokratiske rettigheder

Undervisningsmaterialet er lavet af Operation Dagsværk i samarbejde med We Will Stop Femicide Platform og Center for Voldsforebyggelse, med støtte fra Børne- og Undervisningsministeriet.

Indholdsfortegnelse

Introduktion til lærervejledning	2
Formål og kernestof	2
Det skal eleverne have ud af undervisningen.....	3
Tyrkiet og kvinderettigheder i fokus.....	3
Kort info til dig! Hvem er We Will Stop Femicide Platform (KCDP)?.....	3
 DEL 1: Unge som aktive medborgere.....	4
Arbejdsspørgsmål/emner	4
Øvelser	4
Anvendt materiale til del 1	5
Forslag til mulig opbygning	5
 DEL 2: Democratic backsliding og handlekraft	6
Arbejdsspørgsmål/emner	6
Øvelser	6
Anvendt materiale til del 2.....	7
Forslag til mulig opbygning af undervisningen.....	7
 Materiale anvendt i Undervisningen.....	8
Bilag 1	9
Bilag 2	10

Introduktion til lærervejledning

Det undervisningsmateriale, du nu tilgår, er udarbejdet af Operation Dagsværk til samfundsfag med fokus på unges samfundsengagement og demokratiske udfordringer. Gennem vores arbejde oplever vi en tiltagende følelse af afmagt. En afmagt, der ofte kommer af at unge i højere og højere grad eksponeres for verdens mange krige, konflikter og uretfærdigheder. I Operation Dagsværk har vi siden 1985 arbejdet med at engagere unge danske gymnasieelever i at støtte op om andre unges rettigheder rundt omkring i verden. Vores elevbestyrelse vil med Operation Dagsværks nye strategi for 2026-2029 “gøre op med unges opdragelse til afmagt”. Vi vil derfor sætte unges handlekraft på skoleskemaet og gøre op med den tiltagende følelse af afmagt, ved at give unge gymnasieelever en følelse af, at det at handle, og at kunne handle i globale fællesskaber, ikke er så langt væk og uoverskueligt, som man måske har tendens til at tro. Derfor har vi udviklet dette undervisningsmateriale, som vi håber, at I har lyst til at gøre brug af i jeres samfundsfagsundervisning. Dette materiale er udviklet på baggrund af en række workshops, som Operation Dagsværks kampagnefrivillige har afholdt i samfundsfagsklasser på danske gymnasier i foråret 2026. På baggrund af elever og læreres feedback, har vi videreudviklet og tilpasset materialet.

Denne lærervejledning giver dig et indblik i rammesætningen for samfundsfagsundervisningen, hvor fokus er på unges handlekraft. Heri indgår årets Operation Dagsværk kampagne “Unge Imod Kvindedrab: Styrk kampen for kvinders ret til et frit liv i Tyrkiet” og vores tyrkiske samarbejdspartner We Will Stop Femicide Platform, som en case til inspiration for eleverne til, hvordan de kan engagere sig i problemstillinger, de finder vigtige, ligesom de unge frivillige i Tyrkiet, men også hvordan de danske elever kan engagere sig konkret i årets OD kampagne. Materialet er bygget op som en forløbsplan.

Formål og kernestof

Undervisningsmaterialets kernestofområde er politik, hvor eleverne skal arbejde med demokratiopfattelser, herunder rettigheder og pligter i det demokratiske samfund. Der sættes fokus på unges handlekraft og muligheder for at bidrage til globale fællesskaber gennem lokale fællesskaber. Dette undervisningsmateriale kan anvendes i læreplanen under ‘*globalt engagement og handlekraft*’, hertil under kernestofområderne *sociologi, politik og international politik* på hhv. A- og B-niveau.

Undervisningen vil engagere eleverne i en lang række samfundsrelevante spørgsmål; hvordan kan man som individ bidrage til samfundsforandringer, hvis man udøver sine demokratiske rettigheder og pligter? - hvordan kan man forstå globale problemstillinger med forskellige lokale udtryk? Formålet med undervisningsgangen er at give eleverne en oplevelse af, at de selv kan handle både lokalt og globalt. Vi ønsker, at eleverne går derfra med konkrete idéer til, hvordan de selv kan bidrage til et aktivt og levende demokrati i deres lokalmiljø og på tværs af grænser.

Det skal eleverne have ud af undervisningen:

- En følelse af, at de har handlekraft, og en oplevelse af, at det er meningsfuldt at handle og deltage i samfundet.
- En forståelse af, hvordan man gennem lokale initiativer kan indgå i og bidrage til forandringer i globale fællesskaber og udfordringer.
- En forståelse for potentialerne ved at mobilisere sig i fællesskaber.
- En forståelse for de forskellige måder at engagere sig på - også i det små.
- Kendskab til forskellige begreber, herunder *democratic backsliding* og en forståelse af hvilke konsekvenser det kan medføre.
- En forståelse af, hvorfor det netop er vigtigt aktivt at bruge sine demokratiske rettigheder, og hvordan disse rettigheder udgør fundamentet for den hverdag, vi kender i Danmark i dag.

Tyrkiet og kvinderettigheder i fokus

I 2026 samarbejder Operation Dagsværk med Center for Voldsforebyggelse og We Will Stop Femicide Platform (KCDP) i Tyrkiet. KCDP sætter fokus på forebyggelse af kvindedrab og kønsbaseret vold i Tyrkiet, ved aktivt at kæmpe for kvinders rettigheder. Samarbejdet mellem Operation Dagsværk og KCDP er et eksempel på, hvordan global solidaritet og engagement kan være forankret i det lokale, gennem elevers engagement i kampagnen herhjemme via støttearrangementer og deres arbejde på Dagsværkdagen, kan de være med til at skabe forandring globalt.

Gennem denne case får eleverne indblik i, hvordan en konkret civilsamfundsorganisation arbejder for at styrke og sikre kvinders rettigheder i et samfund, hvor demokratiske rettigheder er under pres. De tager aktivt kampen op for ligestilling og retssikkerhed ved at mobilisere borgere og gøre brug af deres demokratiske rettigheder. KCDP som case viser netop betydningen af demokratiske rettigheder, og de pligter der følger med, hvordan man som civil borger faktisk kan deltage aktivt, og skabe reel forandring i sit samfund.

Kort info til dig! Hvem er We Will Stop Femicide Platform (KCDP)?

We Will Stop Femicide Platform er en tyrkisk civilsamfundsorganisation, der arbejder for at forebygge kvindedrab, kønsbaseret vold og for at forbedre kvinder og queer-personers rettigheder. Organisationen blev grundlagt i 2010, som reaktion på mordet af Münevver Karabulut, og en række andre kvindedrab, hvor flere kvinder oplevede, at myndighederne ikke gjorde nok for at beskytte kvinders liv. I dag en af de mest fremtrædende kvinderettighedsorganisationer i Tyrkiet. KCDP dokumenterer kvindedrab, følger retssager og yder støtte til voldsudsatte kvinder. De arbejder for at sikre kvinders ret til et frit liv uden vold og diskrimination. Derudover skaber de fællesskaber på universiteter, hvor de diskuterer kvinderettigheder og ligestilling.

DEL 1: Unge som aktive medborgere

De første 45 minutter skal eleverne reflektere over, hvad handlekraft er, og hvornår man deltager aktivt i samfundet og demokratiet. Formålet er at skabe en forståelse hos eleverne for, at demokratisk deltagelse er meget mere end blot at stemme til valg. Demokratisk deltagelse kan komme til udtryk på mange forskellige måder. Første del af undervisningen skal få eleverne i gang med at finde frem til de mange forskellige måder, hvorpå man kan engagere sig gennem civilsamfundet. Derudover skal de have kendskab til, hvad sociale bevægelser og interesseorganisationer er, og hvad det vil sige at være frivillig og engagere sig. Målet er, at eleverne får øje på de mange muligheder for at engagere sig og deltage, både individuelt og i fællesskab.

Spørgsmål/emner som eleverne skal arbejde med i denne del

- Hvad er handlekraft?
- Hvordan kan man som ung engagere sig?
- Føler eleverne at der er for mange udfordringer der skal løses, føler de afmagt?
- Hvad er demokratisk deltagelse?
- Er et lokalt initiativ noget værd i det hele, eller er det blot en lille dråbe i havet?
- Hvad er civilsamfundet, interesseorganisationer og sociale bevægelser?

Øvelser

Øvelse 1.1:

Eleverne skal arbejde sammen i par og besvare spørgsmålene på de udleverede portrætkort. Hvis portræt kortene ikke anvendes i printet form, kan du som lærer i stedet gennemgå et portræt eksempel i plenum, samt kort introduktion af KCDP. Herefter diskuterer eleverne følgende spørgsmål i par:

- *Hvornår har du haft en oplevelse af, at din stemme er blevet hørt?*
- *Er der en sag eller en samfundsmæssig problemstilling (lokal/global) som du finder særlig relevant at engagere sig i?*

Opsamling: Eleverne skriver deres svar op på tavlen. Herefter gennemføres en klassediskussion om demokratisk deltagelse og mulighederne for at få indflydelse i samfundet.

Øvelse 1.2:

Stille skriv eller samtale i grupper af 4.

Eleverne skal for sig selv reflektere over, på baggrund af samtalen og undervisningen, hvordan de vil engagere sig lige nu, i hvilken sag. Hvad inspirerede dem, fra de frivillige i KCDP eller klassediskussionen fra før. Hvad synes de gør det svært at engagere sig globalt, hvis de ikke handler, men har en sag de synes er vigtigt, hvad er det der begrænser dem?

Opsamling: Eleverne kan efterfølgende snakke sammen to og to, dele deres tanker. Efterfølgende en fælles opsamling, hvor de skriver det de finder svært op på tavlen. Fokus er at samfundet har mange forskellige udfordringer, og man kan ikke fikse hele verden på en gang. Handlekraft handler derfor om at engagere sig der, hvor det giver mening for den enkelte, hvad enten det er at hjælpe en ældre med indkøb, indsamling af penge, være frivillig eller bidrage til samfundet og medborgerskabet på anden vis.

Anvendt materiale til del 1

- Portrætter af frivillige i We Will Stop Femicide Platform

Forslag til mulig opbygning

TID	OPGAVE	MATERIALE
10 Minutter	Start med en introduktion af samfundsengagement, hvad frivilligt arbejde er, og hvordan det kan. Ud fra portrætterne kan der diskuteres, hvad handlekraft er, hvordan man kan motiveres, og hvordan det at handle sammen skaber mening. Derudover giver de forståelse for andres motivation.	Portrætter af frivillige fra We Will Stop Femicide Platform
5 Minutter	Udfør øvelse 1	Portrætter
10 Minutter	En snak om demokratisk deltagelse, hvor eleverne skal stifte bekendtskab med civilsamfundet, sociale bevægelser, interesseorganisationer og frivillighed er, hvordan de adskiller sig og hvordan de supplerer hinanden.	
10 Minutter	Udfør øvelse 2	
5 Minutter	Opsamling	

DEL 2: Democratic backsliding og handlekraft

Denne del af undervisningen skal have mere fokus på de konkrete demokratiske forhold. I denne time introduceres begrebet *democratic backsliding*, og der arbejdes med, hvordan dette konkret har betydning for institutioner, civilsamfundet og individets rettigheder. De præsenteres for, hvilke befolkningsgrupper der særligt rammes og hvilken betydning, det har for samfundet, når de demokratiske institutioner langsomt indskrænkes og demokratisk deltagelse og indflydelse dermed begrænses. Her inddrages KCDP som et eksempel på en bevægelse, der er opstået af civilsamfundet, som aktivt kæmper for at bevare deres rettigheder og styrker den demokratiske deltagelse i et land, hvor regeringen kæmper imod. Dette er et eksempel på, hvordan et stærkt civilsamfund har stor betydning for et samfund.

Spørgsmål/emner som eleverne skal arbejde med i denne del

- Hvad er democratic backsliding.
- Hvor i verden vi ser eksempler på dette.
- Hvilke grupper der særligt rammes særligt.
- Hvilken rolle civilsamfundet kan spille i kampen imod democratic backsliding.
- Hvordan den tyrkiske kvinderettighedsbevægelse We Will Stop Femicide Platform engagerer sig.
- Hvordan eleverne kan forestille sig at skabe et initiativ, der støtter op om en konkret sag.

Øvelser

Øvelse 2.1:

Eleverne skal sammen med deres sidemakker gennemgå figuren over democratic backsliding, og komme med konkrete eksempler fra virkeligheden, der illustrerer hvert af de tre trin. De kan tage udgangspunkt i en case med en stat, som de selv har kendskab til, tage udgangspunkt i videoen hvor de frivillige fra KCDP fortæller om situationen i Tyrkiet, og hvordan deres rettighedsarbejde undertrykkes eller bare finde frem til eksempler på samfundsmæssige tendenser uafhængigt af en konkret statslig kontekst. Herefter skal de tale om, hvilken betydning, en negativ udvikling har for deres muligheder for demokratisk deltagelse, samt deres muligheder for at engagere sig og handle, med afsæt i deres samtaler fra første del af undervisningen.

Øvelse 2.2:

Eleverne skal skabe deres egen bud på, hvordan de kan deltage og engagere sig. Sammen i mindre grupper skal de finde et emne/sag, de finder særlig relevant, nationalt eller internationalt. De skal overveje hvordan de kan gøre en forskel inden for denne sag. De skal komme med et konkret bud til netop dette, hvordan skal det etableres. Skal det være gennem et arrangement, en organisation, et loppemarked eller en demonstration? Derefter skal de fremlægge deres sag, og deres måde at skabe engagement for anden gruppe.

Engagement i årets Operation Dagsværk kampagne: Eleverne kan for eksempel udvikle en idé til, hvordan de kan bidrage til årets Operation Dagsværk kampagne, som støtter op om We Will Stop Femicide Platforms arbejde i Tyrkiet. Det kan være kagesalg i kantinen, et støttearrangement, filmaften eller en aktivitet de vil lave på Dagsværkdagen (de kan hente inspiration fra OD's ressourcebank på vores hjemmeside od.dk eller i resourcedokumenterne tilsendt med kampagnepakken til jeres skole). Dette er en konkret mulighed for, at de kan deltage i et globalt handlefællesskab og gøre en forskel i årets kampagne sammen med andre danske gymnasieelever.

Anvendt materiale til del 2

- Film 1: Tuana & Aisha - frivillige i KCDP
- Film 2: Sevval - frivillig I KCDP
- Figur 1: Democratic backsliding

Forslag til mulig opbygning

TID	OPGAVE	MATERIALE
10 Minutter	Introducer begrebet democratic backsliding. Anvend figuren samt film 1 og 2 til at forklare, hvordan en demokratisk tilbagegang kan påvirke civilsamfundet.	Film 1 & 2 Figur 1
10 Minutter	Udfør øvelse 2.1	Figur 1
10 Minutter	Gennemgang af øvelse 2.1, Diskuter: Hvad kan unge i Danmark gøre, når andre unge rundt om i verden oplever, at deres demokratiske rettigheder bliver begrænset? Global solidaritet.	
10 Minutter	Udfør øvelse 2.2	
5 Minutter	Oplæg i grupper, og opsamling	

Materiale anvendt i undervisningen

- Film 1: “Hør frivillige fra Tyrkiet fortælle, hvordan deres kamp imod kvindedrab undertrykkes” (find den på od.dk eller på vores youtube-kanal OperationDagsvaerk)
- Film 2: “Hør frivillige fra Tyrkiet fortælle, hvorfor de gik med i kampen imod kvindedrab” (find den på od.dk eller på vores youtube-kanal OperationDagsvaerk)
- Figur 1: Democratic backsliding (Bilag 1)
- Portrætter af frivillige i We Will Stop Femicide Platform (Bilag 2)

Figur 1: Democratic backsliding

